

Asia: VN/796/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnittelu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikon asiassa. JHL pitää kaikessa toiminnassa tärkeänä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatetta. Tähän asti tasa-arvosuunnitelma veloitetaan tekemään niin työpaikoilla kuin eri koulutusasteillakin. Ainoastaan varhaiskasvatus on jäänyt velvoittavan tasa-arvosuunnittelun ulkopuolelle. Nykylainsäädännön mukaan esiopetusta kohdellaan tasa-arvosuunnittelun osalta eri tavoin riippuen siitä järjestetäänkö esiopetus perusopetusta antavan oppilaitoksen yhteydessä vai osana päiväkotien toimintaa. Esitetty tasa-arvolain muutos sekä yhdenmukaistaisi esiopetuksen tilanteen että laajentaisi tasa-arvosuunnittelun velvoittavuutta myös varhaiskasvatukseen.

Huolimatta pitkästä tasa-arvoajattelun perinteestä Suomi on edelleen sukupuolten mukaan hyvin segregoitunut. Koulutusvalinnat tehdään vahvasti sukupuolittuneesti ja tästä johtuen myös työelämä on voimakkaasti jakautunut naisten ja miesten aloihin.

Koulutuspoliittinen selonteko korostaa varhaiskasvatuksen merkitystä tasa-arvoisen osallistumisessa ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Suomessa suurin osa lapsista osallistuu organisoituun varhaiskasvatukseen erityisesti yli kolmivuotiaiden osalta. Suomessa 3-5 vuotiaiden lasten osallistumisaste varhaiskasvatuksessa oli vuonna 2018 82 % ja määrän toivotaan nousevan edelleen. Ei siis ole yhdentekevää miten varhaiskasvatuksessa toimitaan ja minkälaisia asioita ja miten lasten kanssa tehdään.

JHL pitää erittäin tärkeänä sitä, että jo varhaiskasvatuksesta alkaen vahvistetaan lapsen identiteettiä ja kohdataan jokainen lapsi ainutlaatuisena yksilönä. Tähän kuuluu vahvasti myös tietoinen tasa-arvokasvatus lapsen ikätaso huomioiden.

Pidämme kannatettavana 5b§ 1 mom esitettyä lisäystä, jonka mukaan tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi muuta toimipaikan suunnitelmaa. Pidämme kuitenkin välttämättömänä, että tasa-arvolaissa tarkoitetut asiat ilmenevät selkeästi näistä suunnitelmista. Suunnitelma on päivitettävä säännönmukaisesti ja erityisesti esim. mikäli lapsiryhmissä tapahtuu olennaisia muutoksia. On myös kehitettävä mittaristoja, joilla tasa-arvosuunnitelman toimepiteiden vaikutusta voidaan seurata.

Samoin 5b§ 2 mom ehdotus siitä, että perhepäivähoidossa tasa-arvosuunnitelman laatisi kunta (palvelun järjestäjä) yhdessä perhepäivähoidon toimijoiden kanssa on mielestämme riittävä eikä rasita perhepäivähoidon toimijoita kohtuuttomasti. On kuitenkin keskeistä, että jokainen perhepäivähoitaja on tietoinen tehdystä tasa-arvosuunnitelmasta ja toteuttaa sen mukaisia ajatuksia toiminnassaan. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä kunnan ja perhepäivähoitajien kanssa.

Samoin 5b§ 4 mom todetaan erityisesti, että varhaiskasvatuksessa tulee kiinnittää huomiota vuorovaikutukseen ja lasten osallisuuteen. Momentin perusteluissa esimerkeiksi nostetaan mm lelujen ja kirjojen esillepano päiväkodissa ja että varhaiskasvattajat oppivat tunnistamaan ja tiedostamaan omat mahdolliset stereotypiansa. Tiedostamisen kautta niistä on mahdollisuus päästä irti.

JHL pitää lakiesitystä hyvänä. Tasa-arvon toteutumiseen ja sukupuolten segregaation purkamiseen on vielä pitkä matka. Arvot ja asenteet muodostuvat varhain ja siksi on tärkeää että mahdollisimman suuri osa ikäluokasta osallistuu varhaiskasvatukseen. Samoin on tärkeää, että jo varhaiskasvatuksessa kiinnitetään huomiota toimintamalleihin, joiden avulla tasa-arvoa saadaan vahvistettua.

Bäcklund-Kajanmaa Sari
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry